

bæres den udelukkende ved privat Bidrag, men her vil man træde til, i samme Øjeblik Bevægelsen begynder, og lade Staten tilskyde 5,000 Kr. med den Motivering, at Komiteen vil stræbe hen til at skaffe indtil Halvdelen af Udgifterne til Honorarerne for Foredragene. Jeg tror, at det er betænkeligt over for Bevægelsen selv, den vilde sikkert være bleven sundere og stærkere ved — i alt Fald i nogle Aar — at henvises til og bæres frem af dem, som virkelig levende interessere sig for den. — Men dertil kommer, at vi ved at give denne Bevilling nu blande os ind i Spørgsmaalet om, hvilken Art af Foredrag Staten vil anerkende her i Landet. Vi have jo en stor Række Foredragsforeninger, som have gjort et meget betydeligt Arbejde og den Dag i Dag gøre et meget stort Arbejde; og man gør altid fejl i at glemme, hvad der er groet op paa ens egen Jordbund, og som staaar i levende Kraft, for en ny Bevægelse, som kommer ude fra, selv om den maaske kommer med den Glans over sig, som er en Følge af, at den er udsprungen i et af de store Kulturlande. Jeg tror, at man let kommer til at skade den Foredragsvirksomhed, som allerede er i Gang og hidtil for en stor Del har baaret Folkeoplysningsarbejdet, i alt Fald uden for Kjøbenhavn og Købstæderne. Thi naar man nu giver denne ny Bevægelse Statens Støtte, for at man herved kan hjælpe Universitetet til at udsende Foredragsholdere, og man delvis betaler Udgiften derved, saa er det blandt andet klart, at man derved kommer til at gribe ind i det Spørgsmaal, hvilke Foredragsholdere der i det hele blive til Raadighed for Foredragsforeningerne. Universitetsudvidelsen vil kunne benytte en Del af de samme Foredragsholdere, som hidtil have været benyttede ved Foredragsforeningerne, den vil kunne benytte dem, som have akademiske Grader, altsaa Professorer, Doktorer og Kandidater. Men det vil jo være os alle bekendt, at der mellem de Foredragsholdere, som rundt om i Landet have gjort et meget betydeligt Arbejde, er en stor Del, som ikke have Universitetsuddannelse, men som med Hensyn til Kundskab og Dygtighed paa deres specielle Omraade ingenlunde behøve at staa tilbage for flere af de andre. Jeg tvivler om, at Universitetet kan inklade sig paa at benytte Folk til dette Universitetsudvidelsesarbejde, naar de ikke staa i Forbindelse med Universitetet gennem deres Uddannelse. Men allerede dette er en Indgriben i det Arbejde, som gøres af Foredragsforeningerne Landet over, og det kan

have uheldige Virkninger. Der er imidlertid noget, som er endnu værre. Naar man saaledes støtter en enkelt Art af Foredrag som disse populære videnskabelige Foredrag og sætter et Statsstempel paa dem, ville jo de Foreninger kunne føle sig brøstholdne, som maaske mene, at det vil være rettest at have Foredrag af samme Art, som man hidtil har haft, Foredrag, som meget ofte ingenlunde have været mindre videnskabelige, end disse Foredrag ville blive, men som have haft deres Særpræg derved, at de have taget Sigte, ikke blot paa Udbredelse af populær Videnskab, men paa Personlighedens Udvikling. De Foredragsforeninger, der fremdeles foretrække den sidstnævnte Art af Foredrag, ville ikke faa Støtte, og det forekommer mig, at de blive forfordelte derved. Jeg vilde derfor finde det naturligt, at man ikke nu straks gik til at støtte denne Bevægelse, der er kommen frem, at man i nogle Aar lod den bæres frem af det private Initiativ, saa, hvad den udviklede sig til, og saa overvejede, under hvilken Form man skulde støtte den og mulig ogsaa anden Foredragsvirksomhed her i Landet. Thi det staaar saaledes for mig, at man gør Uret ved at støtte en enkelt Art af Foredrag i Modsætning til anden lige saa berettiget Foredragsvirksomhed. Der har i de senere Aar her i Tinget været en vis Stemning for, at Staten overhovedet ikke skulde inklade sig paa at støtte Foredragsvirksomhed, og i al Almindelighed kan der siges overordentlig meget derfor. Jeg har dog for min Del været betænkelig ved at tage Støtten bort paa de Steder, hvor den alt er givet til tekniske — landbrugstekniske eller industrielt tekniske — Foredrag eller sligt. Men naar vi skulle drøfte et Spørgsmaal som dette, forekommer det mig, at det maa drøftes i Sammenhæng med Statens Stilling til Foredragsvirksomhed i det hele. Det er nok muligt, at man vilde blive betænkelig ved at gaa til, at Staten skulde støtte al Foredragsvirksomhed — det vilde bl. a. løbe op til meget store Summer — men der kunde dog maaske findes en passende Begrænsning. I alt Fald forekommer det mig ikke rigtigt, at man nu under Indtryk af en Stemning, der er kommen frem saaledes som den nuværende, lader sig drive til at vedtage en Bestemmelse om, at Staten skal støtte denne Art af Foredrag med 5,000 Kr., uden at man samtidig faar overvejet hele Foredragsspørgsmaalet, og jeg maa derfor i Henhold til disse Bemærkninger fraraade, at man paa dette Tidspunkt giver denne Bevilling.